

Matouš 10,37

v trojím pohledu víry

Roman Mach 6.11.2010 – dopolední kázání

Úvod: Charles a Diana: láska? "Ano, ať to znamená cokoli..."

Matouš 10:37-39 Když Pán vyslal svých 12, řekl jim mimo jiné:

37 Kdo miluje otce a matku více nežli mne, není mne hoden.

38 Kdo nenese svůj kříž a nenásleduje mne, není mne hoden.

39 Kdo nalezne svůj život, ztratí jej; kdo ztratí svůj život pro mne, nalezne jej.

Výrazná slova, vidíte? (Ale některé výroky Písma mají zneklidňovat... připustíme to...)

Chtěl bych se spolu s Vámi na náš text – zejména na v. 37 – podívat v trojí perspektivě tří typických fází/způsobů naší zbožnosti (věřím, že si je vybavíte spole se mnou).

1) Duchovní mládí (dětství) - bez ohledu na skutečný věk

Vstupujeme jako děti – Mk 10:13-16 ("*Kdo nepřijme BKr jako dítě, jistě nevejde...*"); *obrácení* otevře naše nitro v nesrovnatelné důvěře nejen k Pánu...

A když jsme duchovně mladí, býváme podobnější Janu Křtiteli než Pánu Ježíši.¹ Důvěra a nadšení jsou veliké, všechny pravdy jsou jasné, zřejmé a ostře ohraničené. Písmo nás oslovuje přímo a nezbyvá, než je víceméně stejně přímo a radikálně předávat druhým.

Také náš svět a život se jeví v podstatě jednoduše. Dělicí čáry jsou jasně vymezeny, zde je dobro a tam je zlo.

K tomuto pohledu víry se rádo přidá ještě přesvědčení o tom, že nejenže je to takhle prosté, ale že "já tomu rozumím správně". Prostě to vidím tak, jak to vidí Bůh a Bůh to vidí tak, jako já, a proto bratře, sestro, nesouhlasit se mnou (třeba v malé věci) - to by sis měl(a) dobře rozmyslet...

Patří sem ještě něco. Kdysi jsem slyšel jednu studentku vyprávět svou zkušenost. Nevím, zda to byly zkoušky závěrečné nebo přijímací, ale řekla tehdy s nadšením: "*Neučila jsem se, ale Pán mi požehnal.*"

Duchovní život lze prožívat jako pohádku. V naprosté důvěře a upřímnosti... Dítě v určitém věku chápe pohádku doslovně. A všechna dobrá kouzla jsou na jeho straně...

Také Písmo lze takto číst, byť je pro nás Boží pravdou: jako příběh, ve kterém není nic symbolického, nic složitého, nic, s čím bychom museli zápasit a klást si vážné otázky.

Shrnutí: důvěra, jednoduchost, radikálnost, aktivita. Jinak to nejde. Vstupujeme jako děti.

Tato fáze víry je však legitimní a Bůh na ni odpovídá – *ovšem když sám chce...*

A když porosteme dál, to nejlepší z této fáze zůstane... (důvěra, příklon, činná víra...)

Problém nastane tehdy, když v ní zůstaneme příliš dlouho (nebo zajdeme příliš daleko).

Čtenář s tímto typem zbožnosti bude náš text číst nejspíš tak, že se bude potýkat s jeho doslovností, tím, čemu (při výkladu) říkáme "povrchový význam" ("jak to zní"). Typickou otázkou pak bude: *Nemám tedy milovat své bližní, ba dokonce rodiče?* Což ale, jak jistě slyšíte, příliš neladí s jinými výroky Písma, ba ani s tím, jaký máme obraz o Bohu. *Mluví se zde tedy o nějaké jiné lásce?* O tom později.

Písmo ale neříká, že nemáme růst dál; Pavel napsal: "*Bratří, ve svém myšlení nebud'te jako děti. Ve zlém bud'te jako nemluvnata, ale v myšlení bud'te dospělí.*" (1 Kor 14:20)

2) Druhým typickým způsobem zbožnosti je konvence a loajalita²

V tomto prožívání víry je velmi důležité to, kam patříme a komu nasloucháme, tedy naše společenství a naše autority víry. Jsme adventisté, a to je důležité a chceme jimi být. Kolem nás jsou zase jiné skupiny lidí a my to silně vnímáme. Máme také své autority víry. To může být tahle kniha, tento bratr, tato sestra... To je velmi důležité, hodně na to dáme a hodně se tím řídíme v pohledu na sebe i na druhé: *kam patříme a kdo je naší autoritou, jaký je náš společný názor a postoj.*

Tento pohled může pokrýt velký kus života a dobře jej známe my všichni nebo velká většina z nás. Loajalita ke společenství a k autoritám víry je důležitá a Písmo ji zná. Má to ale i svůj rub: v

¹ Viz Richard Rohr - např. *Stát se moudrým mužem*, str. 45.

² Viz také West: *Dobrodružství psychického vývoje* (stadia podle Fowlera, str. 152 a dále); přehledy (u dětí) rovněž in Holm: *Úvod do psychologie náboženství*, str. 74 a dále.

evangeliích čtete také o skupinových přesvědčeních, která účinně bránila v rozpoznání Ježíše jako Spasitele; lidé, kteří zacházeli příliš daleko v postoji "my to chápeme takto"...

Ale i tato fáze víry je legitimní a Bůh na ni odpovídá – *když sám chce*...

Když porosteme dál, to nejlepší zbude... (Totožnost, sounáležitost, zdravý respekt...)

Problém nastane tehdy, když zde zůstaneme příliš dlouho (nebo zajdeme příliš daleko).

Čtenář s tímto typem zbožnosti – jak bude číst náš text a bojovat s ním? Možná, že vůbec nijak. Protože "my jako společenství víme, že to v té Bibli je napsáno, ale důležitější jsou jiné texty, a s tímhle si nikdo až tak hlavu nedělá"... Nebo: "Slyšel/a jsem kázání, a tam to bylo vysvětleno tak a tak." Jinými slovy, v té věci je nastavena nějaká *konvence, zvyklost*, a my jsme vůči tomu *loajální*; máme o tom *kollektivní mínění*.

3) Osobní (individuální) hledání podstaty

To, že na vás přišlo tohle období, poznáte/*nebo jste už poznali* podle toho, že si začnete klást otázky typu:

Pane Bože, a o čem to je, že jsem křesťan, že jsem adventista?

Co ode mne osobně očekáváš? Jaký mám být, co mohu svým životem jedinečně přinést, udělat?

A ty, Pane – ty jsi jaký? "O čem jsi ty?"

A ten Ježíš, o kterém čtu, že za mne zemřel - je jaký? Je kdo?

Jaký je ten Bůh, ve kterého jsem uvěřil? Kvůli kterému jsem adventistou, kvůli kterému světím sobotu...?

A ten vztah mezi námi, to, co se mezi námi děje nebo dít má, o čem to je, co je podstatou?

Nyní je to jen mezi mnou a Bohem. Osobně, vážně a "napřímo".

Sáhnutí do hloubky. Začínáme vidět věci individuálněji, za sebe osobně; vidíme lépe a pravdivěji právě i na sebe, a to i ve zlém. Rozpoznáme, že ne každý, kdo je uvnitř, takto hledá podstatu; a že tam někde venku ji naopak někteří nacházejí...

Hledání podstaty... O čem to všechno je, Pane?

A vědomí složitosti, která už tolik neohrožuje....

A pokud tohle nepřijde – a my se těmto otázkám "ubráníme" a pokusíme se vystačit se skupinovým přesvědčením – pak nemusíme duchovně ustát složitosti (a nesnáze) života, protože tato víra nemá vybojován osobní základ...

Pokud to však přijde, pak v naší duchovnosti bývá k nalezení to nejdůležitější a nejlepší z každé fáze růstu (důvěra a čin, totožnost a sounáležitost, osobně vybojované odpovědi...).

Každá fáze růstu má svou hodnotu a sotva je možné ji obejít. Problém nastává tehdy, když už bychom měli popojít dále, ale z nějakého důvodu se tak nestalo (a my jsme zašli příliš daleko). Sobě i druhým tedy musíme umět laskavě a vlídně říci: máme tě rádi, ale už bys měl/měla být jinde...

Děje se to také šířeji:

Tak, jako jednotlivý čtenář Písma, také společenství víry – skupina, sbor, církev – prožívá určité fáze a typy své zbožnosti. Proto si někdy navzájem špatně rozumíme – to naše se nám může jevit jako jasný standard pro všechny...

Totéž se dnes velmi projevuje v celosvětové církvi v různých částech světa: mladší a starší ve víře hovoří o stejných věcech různým jazykem. V této době se musíme učit vejít se pod jednu střechu a v tomto ohledu si rozumět.

A nyní zpět k našemu textu – zkusíme jej číst právě tím 3. způsobem,

tedy hledat jeho podstatu: když to tak zvláště zní, Pane, co tím chceš říci? Jaký je záměr tohoto výroku? A to už je docela jiné čtení Písma.

Mat 10:37 *Kdo miluje otce a matku více nežli mne, není mne hoden.*

Není mne hoden... To zneklidní. Jako dobré děti své doby čtete slova "nebýt hoden" určitým způsobem. Nebýt hoden – to je přece něco jako nebýt dost dobrý, nedokázat dost, nevyrůst dost vysoko, nedosáhnout na hrazdu, Pane, ani když vyskočím, nedosáhnu... nejsem hoden...? Jako v silovém sportu, snažím se, snažím, ale nestačí to...

Co máš, Pane, na mysli, když říkáš *Kdo miluje otce a matku více nežli mne, není mne hoden* - ? A tady mi musíte dovolit jedno řecké slovíčko (bude dnes jen jedno, možná dvě, slibuji). Podle původního řeckého znění zde Pán Ježíš řekl:

Kdo miluje otce a matku více nežli mne, není (vůči mně) axios.

To slovíčko je důležité a já se s vámi podělím o jeho tajemství. Představte si lékárnické váhy (nikoli digitální, ale ty staré s dvěma miskami). Jsou velmi jemné. Na jednu stranu položíte třeba 0,1g závaží. Na druhou jiné závaží. Váhy se vychýlí. Závaží spolu neladí, nehodí se k sobě. Pak ale na druhou stranu položíte závaží, které má také přesně 0,1g. A tehdy se to stane. Váhy se vyrovnají, ale jde o něco jiného: *tato dvě závaží spolu ladí, jsou v harmonii, odpovídají si, hodí se k sobě. To popisuje súvko axios.*

Pán Ježíš zde tedy říká: *Pokud má člověk někoho jiného raději než mne, pak se ke mně nehodí...*

A to už není výkonové. Nikde v Písmu navíc nečteme, že pro evangelium o Kristu někdo je dost dobrý – nikdo není, nikdo nevyváží Pána jako závaží; čteme však tu a tam o lidech, kteří se k evangeliu *nehodí* a ono se nehodí k nim – a to pro jejich reakci, odezvu. Přinejmenším v danou chvíli jejich oslovení: Nesešlo se to, neladí to, bohatý mládenec zůstal stát smutný...

Je ale jedna souvislost, jeden kontext, ve kterém se podobné výroky stávají velmi srozumitelnými.

Příklad - oddávající: divili bychom se, kdyby nepoložil otázky manželského slibu. Ale divili bychom se také, kdyby se pak zeptal: "A slibujete *tutéž* lásku také svým rodičům, prarodičům, přátelům a bližním?"

Rozumíme totiž odlišnosti a výlučnosti tohoto vztahu, který jiné vztahy neruší, ale převyšuje... Víme, že *láska v manželství neznamená "cokoli"*.

Rodinné svazky byly v oné době váženy a respektovány mnohem víc, než dnes. Jediný vztah mohl a měl předčít závazek muže k rodičům, a to vztah manželský. Jestliže Pán Ježíš zde hovoří o vztahu ještě prvotnějším, pak můžeme cítit, s jak mimořádnou autoritou zde promlouvá...

V kontextu judaismu: *Mistře, ještě nikdo nežádal tolik... Jen Bůh smí žádat, co žádáš ty... Vztah nad všechny vztahy...*

Slyšíte i vy dnes znovu spolu se mnou, o čem to zde Pán Ježíš mluví? O jakém vztahu? "*Nechci být tím, koho potkáte na ulici nebo sousedem v domě... Volám ke vztahu, který bude nad všechny vztahy (příbuzenské i přátelské ...). Jinak se k sobě nehodíme.*"

Nebo je to přece jen o jiné lásce? O agapé, lásce vůle a činu, o dobré vůli, kterou lze mít i směrem k nepřátelům? Nebo zde Pán pouze říká, že má větší autoritu, že ho je třeba poslouchat víc, než někoho jiného?

Rozsoudí nás Písmo. Pán zde totiž nemluví o lásce *agapé*, nýbrž o lásce *filia*, typické pro přátele a spoluvěřící, o náklonnosti, svazku. *Mt* ani *J* navíc nerozlišují mezi *agapaó* a *fileó* příliš striktně... Jan je dokonce zaměňuje...³

Závěrem

V této souvislosti mám rád jednu velmi speciální formulaci EGW:

*The world sees no charm in Jesus, and the Christian sees in Him **matchless charms**... {BEcho, March 26, 1894 par. 5}*

Šarm: půvab, kouzlo, přitažlivost...

Oh, what matchless charm there is in Jesus! And to dwell with Him and stand around His throne, having all the stains of sin washed away in the blood of Christ, to dwell with Him forever and ever, is surely worth striving for. {5MR 262. 1}

Až si budete dělat pravidelnou malou inventuru své víry, večer při modlitbě, nebo nad Písmem, neptejte se tentokrát výkonovými otázkami typu: Pane, jsem hoden?

Zkusíme si namísto toho položit jiný typ otázek, jako jsou tyto:

Pane, porozuměl jsem podstatě našeho vztahu?

Našel jsem na Ježíši, o kterém se píše v evangeliích, něco takového, co nemá Mojžíš, Elijáš, Debora nebo Pavel?

Cosí, k čemu mám takový obdiv, úctu, respekt, že se tento vztah nedá srovnat s žádným jiným vztahem?

A Pane, kde právě jsem ve svém duchovním růstu? Rozumím těm, kdo jsou jinde, než já?

Mým přáním je: ať najdeme – každý osobně - ujištění od Pána o tom, že se (z jeho milosti a z našeho přitakání) k sobě hodíme.

(Roman Mach, 2010)

³Viz např. *NIDNTT*.